

מסורת הש"ס

(א) י"ל שהוא שם מלאכה, (ב) נלקמן קסה; (ג) ביק מבי; (ד) נלקמן קטור; (ה) ויעי' חוס; שנת ק' ע"א ד"ה ורבי'ק ומוס' כמיות נח ע"א ד"ה חוק ומוס' פסחוס ק"ב. ד"ה ל"ה.

תורה אור השלם

- 1 ולא תבן בחלה מנחה למטה אחר פי' מנחה ונחלתו דבקי מנחה בני ישראל; במדבר לו ט ו' ולא תבן בחלה לבני ישראל מנחה אל מטה פי' מנחה מנחה אבתיך ידבקו בני ישראל; במדבר לו ו דברי הימים א א כב וידו לו עשרים ושלש ערים בארץ הגלעד; ואלעזר בן אהרן מן ויקברו אחי בגבעת פינת' בנו אשר נתן לו בהר אפרים; יהושע כג ל'.

הגהות הב"ח

(א) גמ' ומתה וירשה תלמוד לומר; (ב) טוב' ד"ה מה מתי מורישיה ומתו מורישה ורשה יאיר וא"ת כיון דן יושב נחלו בכנס;

מוסף רש"י

לבעל שאינו נוטל בראי בכמהזוק. אין הבעל יורש את אשתו כחלו לנח לאחר מיתה, כמנוחם לה נזדים (ביב ט"ב).

מוסף תוספות

א. דמסתבר שלא הוליד ממנה עד שעשה בי רב רחמי' שלו ורחמי' טרי' שנין. מוס' כמיות נח. ב. דאמר בירושלמי שהיה קרח. שם.

תניא אידך לא הסוב נחלה ממטה למטה אחר נסיבה הבעל הכסוב מדבר אסה אומר נסיבה הבעל או אינו אלה נסיבה הבעל הכסוב אומר לא הסוב נחלה לבני ישראל ממטה אל מטה הרי סיבה הבעל אומר לא אני מקיים ממטה למטה אחר נסיבה הבעל הכסוב מוצי' ומשמעות דורשין איכה צניייהו מנה דצרייתא קמיייתא פשיטא ליה דקרח צתרא דהיינו ממטה למטה אחר נסיבה הבעל מירי כדמפרש לקמיה מדכתיב ציה אחר והלכך מוקי לקמא נסיבה הבעל דמרי קראי נסיבה הבעל למה לי וסבירא ליה להאי מנה דלאמרין צעלמא (פסחים גז). דכל היכא דליכא למידרש דרשינן ולא מוקמינן צלאוי יתירי ומתא צתרא לא סבירא ליה הך דרשא דאחר דלקמן ומוקי מסבירא לקרא קמא נסיבה הבעל דקריבי ליה נסיבה הבעל ומתוך כך אייתר ליה קרא תניינא לסיבה הבעל. כן נראה צעני ועיקר: דנוני עלמא מיהא. אפילו מנה דצרייתא קמיייתא סבירא ליה דהאי ממטה למטה אחר נסיבה הבעל מירי: מאי משמע. לתנא קמא קרבי ליה דבשולמא לצרייתא צתרייתא קרא קמא סבירא ליה נסיבה הבעל משום דקריב לאמו טפי מצעל אייתר ממטה למטה אחר לסיבה הבעל ולא ממשמעותא מוקי ליה הכי אלא מייסורא אלא לת"ק דאמר דהאי ממטה למטה אחר פשיטא ליה דנסיבה הבעל מירי ואיכה מגלי אאידך קרא דנסיבה הבעל מירי מנחאי משמע ליה סיבה הבעל: אמר קרא איש. דמשמע צעל כמו איש נעמי (רות א) כלומר נסיבה הבעל קפיד קרא. סיפא דהאי קרא דממטה למטה אחר כי איש צנחלתו ידבקו מטות בני ישראל כלומר הבעל צנחלתו ידבק ולא צנחלת שבת אחר: טרוייהו נמי איש כתיב צה. דכתיב צה קמא ממטה אל מטה כי איש צנחלתו ידבקו נמי איש כתיב צה וזאת לשנויי

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא ק"ג.

היה אידך ואלא תסוב נחלה ממטה למטה אחר בסביבת הבעל הכתוב מדבר אתה אומר בסביבת הבעל או אינו אלא בסביבת הבעל או אומר ואלא תסוב נחלה ממטה אל מטה הרי הסיבת הבעל אמור הא אחר בסביבת הבעל הכתוב מדבר דכולי עלמא מיהת ממטה למטה אחר בסביבת הבעל הכתוב מדבר מאי משמע (ה) סימן אמר רבה בר רב שילא אמר קרא איש תרוייהו איש כתיב בהו אלא אמר רב נחמן בר יצחק אמר קרא ידבקו תרוייהו ידבקו כתיב בהו אלא אמר רבא אמר קרא ידבקו מטות רב איש אמר אמר קרא ממטה למטה אחר וכן לאו אחר הוא א"ר אבהו אמר ר' יוחנן אמר רבי ינאי אמר רבי ומטו בה משמיה דרבי יהושע בן קרחה מוני' לבעל שאינו נוטל בראוי כבמוחזק שנאמר ושגוב הוליד את יאיר ויהי לו עשרים ושלש ערים בארץ הגלעד מנין ליאיר שלא היה לו לשגוב אלא מלמד שנשא שגוב אשה ומתה בחיי מורישה ומתה מורישה וירשה יאיר ואומר ואלעזר בן אהרן מת ויקברו וגו' מנין לפנחם שלא היה לו לאלעזר מלמד שנשא אלעזר אשה ומתה בחיי מורישה ומתה מורישה וירשה פנחם ומאי ואומר וכי תימא יאיר דהוה נסיב איתתא ומתה (ה) וירתה תלמוד לומר ואלעזר בן אהרן מת וכי תימא דנפלה ליה בשדה חרמים אמר קרא בנו נחלה הראויה לו וירשה בנו: ובני אחות: (א) תנא בני אחות ולא בנות אחות למאי

תרוייהו נמי ידבקו כתיב בהו. פעמים שלא היו צדקין צפוסקוס וכן מלינו בסוף שור שגנת את הפרה (צ"ק דף נה). מפני מה לא נאמר דצדקות הראשונות טוב כו' א"ל עד שאתה שאלני כו' שאני יודע אם נאמר בהן טוב או לאו כלך אלך ר' תנחום כו' ומיהו הכא תימא דמדלקשי ליה מרוייהו איש כתיב צה משמע ידע פסוקים ולא היה לו לתרץ אמר קרא ידבקו כיון דתרוייהו נמי ידבקו כתיב וצקוטטרס פי' יפה וקמא נמי ידע דתרוייהו איש כתיב צה ומתא לשנויי הא דקא צעי מאי משמע דשפיר משמעתי מרוייהו דלאירי נסיבה הבעל מדכתיב צה איש דקרא קמא דרשא אחריתא והוא דקאמר אמר קרא ידבקו לא משמע ליה מאי מיד דרשינן ידבקו וידבקו דקרא קמא דרש לרשא אחריתא: וזמון בה משמיה דרבי יהושע בן קרחה. אומר ר"י דקרחא הוא רבי עקיבא שהיה קרח כדליתא צפרק צתרא דצדקות (דף נח. וסז ד"ה סוף) דקאמר בן עזאי כל חכמי ישראל דומין לפניי כקליפת השום חוץ מן הקרח הזה והיה לו בן ששמו יהושע כדלמרינן צצבונו (דף נז. ו). בראוי כבמוחזק שנאמר ושגוב הוליד את יאיר ויהי לו עשרים ושלש ערים בארץ הגלעד מנין ליאיר שלא היה לו לשגוב אלא מלמד שנשא שגוב אשה ומתה בחיי מורישה ומתה מורישה וירשה יאיר ואומר ואלעזר בן אהרן מת ויקברו וגו' מנין לפנחם שלא היה לו לאלעזר מלמד שנשא אלעזר אשה ומתה בחיי מורישה ומתה מורישה וירשה פנחם ומאי ואומר וכי תימא יאיר דהוה נסיב איתתא ומתה (ה) וירתה תלמוד לומר ואלעזר בן אהרן מת וכי תימא דנפלה ליה בשדה חרמים אמר קרא בנו נחלה הראויה לו וירשה בנו: ובני אחות: (א) תנא בני אחות ולא בנות אחות למאי

כבר בן ארבעים שנה כדתנאי (ספרי פ' הנדבקה) ארבעים שנה עסק צפרקמטיא וארבעים שנה למד וארבעים שנה לימד וכל ימיו ק"כ שנה ואפילו נולד ר' יהושע בנו מיד כשנשאה אכתי לא היה כי אם בן פ' כשנולד רבי דאמר צפרק צתרא דקידושין (דף עג:). עד שלא מת רבי עקיבא נולד רבינו הקדוש ופחות ממאה וארבעים לא היה ר' יהושע כשצריך את רבי דצפחות משמע לא היה מוצרכו וכבר היה רבי בן ששים שנה ומה צרכה היא לו לצרכו בעשר שנים ועוד דצברא שלא נולד עד שחזר ר' עקיבא מצי רב אחר כ"ד שנה א"כ כשהיה ר' יהושע בן ק' וארבעים כבר היה רבי בן פ"ד שהוא יותר מחצי ימיו ועוד שפי' רבינו נסים צנחלת סתרים שנתא צבראשית רבה דחוק מן הקרח היה רבי אלעזר בן עזריאל אלא אומר ר"ת דקרחא הוא שם אדם כמו קרח: (ב) בתה בחיי מורישה (ט) וירשה יאיר. וא"ת דבן יורש צבראי נכסי אמו וצעל אינו יורש מנלן דצעל קודם לבן וי"ל כיון שהבעל אינו יורש מחמת קרובה אלא מחמת אחריות שהן חשוזין כצבר אחד אס כן כמו שהוא קודם לשאר קרובים כך הוא קודם לבן דמאי לי האי ומאי לי האי: ורש

והיה אידך ואלא תסוב נחלה ממטה למטה אחר בסביבת הבעל הכתוב מדבר אתה אומר בסביבת הבעל או אינו אלא בסביבת הבעל או אומר ואלא תסוב נחלה ממטה אל מטה הרי הסיבת הבעל אמור הא אחר בסביבת הבעל הכתוב מדבר דכולי עלמא מיהת ממטה למטה אחר בסביבת הבעל הכתוב מדבר מאי משמע (ה) סימן אמר רבה בר רב שילא אמר קרא איש תרוייהו איש כתיב בהו אלא אמר רב נחמן בר יצחק אמר קרא ידבקו תרוייהו ידבקו כתיב בהו אלא אמר רבא אמר קרא ידבקו מטות רב איש אמר אמר קרא ממטה למטה אחר וכן לאו אחר הוא א"ר אבהו אמר ר' יוחנן אמר רבי ינאי אמר רבי ומטו בה משמיה דרבי יהושע בן קרחה מוני' לבעל שאינו נוטל בראוי כבמוחזק שנאמר ושגוב הוליד את יאיר ויהי לו עשרים ושלש ערים בארץ הגלעד מנין ליאיר שלא היה לו לשגוב אלא מלמד שנשא שגוב אשה ומתה בחיי מורישה ומתה מורישה וירשה יאיר ואומר ואלעזר בן אהרן מת ויקברו וגו' מנין לפנחם שלא היה לו לאלעזר מלמד שנשא אלעזר אשה ומתה בחיי מורישה ומתה מורישה וירשה פנחם ומאי ואומר וכי תימא יאיר דהוה נסיב איתתא ומתה (ה) וירתה תלמוד לומר ואלעזר בן אהרן מת וכי תימא דנפלה ליה בשדה חרמים אמר קרא בנו נחלה הראויה לו וירשה בנו: ובני אחות: (א) תנא בני אחות ולא בנות אחות למאי

עין משפט נר מצוה

בן א מיי פ"א מהל' מלחמ' הלכה או סמך עשין לו מ"ט ע"א דר"י כ"ה ס"ה ע"א: בן א מיי ש"ס הלכה ג וסמך ש"ס ע"א ד"ה מ"ט כ"ה ע"א פ"א:

רבינו גרשום

היה אידך ואלא תסוב נחלה לבני ישראל ממטה אל מטה בסביבת הבעל הכתוב מדבר אתה אומר בסביבת הבעל או אינו אלא בסביבת הבעל או אומר ואלא תסוב נחלה ממטה אל מטה הרי הסיבת הבעל אמור הא אחר בסביבת הבעל הכתוב מדבר דכולי עלמא מיהת ממטה למטה אחר בסביבת הבעל הכתוב מדבר מאי משמע (ה) סימן אמר רבה בר רב שילא אמר קרא איש תרוייהו איש כתיב בהו אלא אמר רב נחמן בר יצחק אמר קרא ידבקו תרוייהו ידבקו כתיב בהו אלא אמר רבא אמר קרא ידבקו מטות רב איש אמר אמר קרא ממטה למטה אחר וכן לאו אחר הוא א"ר אבהו אמר ר' יוחנן אמר רבי ינאי אמר רבי ומטו בה משמיה דרבי יהושע בן קרחה מוני' לבעל שאינו נוטל בראוי כבמוחזק שנאמר ושגוב הוליד את יאיר ויהי לו עשרים ושלש ערים בארץ הגלעד מנין ליאיר שלא היה לו לשגוב אלא מלמד שנשא שגוב אשה ומתה בחיי מורישה ומתה מורישה וירשה יאיר ואומר ואלעזר בן אהרן מת ויקברו וגו' מנין לפנחם שלא היה לו לאלעזר מלמד שנשא אלעזר אשה ומתה בחיי מורישה ומתה מורישה וירשה פנחם ומאי ואומר וכי תימא יאיר דהוה נסיב איתתא ומתה (ה) וירתה תלמוד לומר ואלעזר בן אהרן מת וכי תימא דנפלה ליה בשדה חרמים אמר קרא בנו נחלה הראויה לו וירשה בנו: ובני אחות: (א) תנא בני אחות ולא בנות אחות למאי